

Onderwerp: **Ontwikkelbeeld 2030-2040 Regio Amersfoort**

Samenvatting raadsvoorstel

De impact van de verwachte woningbouwopgave in de ons omliggende regio's Metropoolregio Utrecht, Metropoolregio Amsterdam en Arnhem-Nijmegen/Foodvalley geeft, gezien de daarin centraal gelegen de Regio Amersfoort, aanleiding tot het zoeken van partnerschap met Rijk en provincies. Deze opgave vraagt om een bijstelling van de koers ten opzichte van de al geplande opgave tot 2030.

Provincie Utrecht en Regio Amersfoort (en in afstemming met provincie Gelderland) streven samen naar een aantrekkelijke regio waarin het goed leven is, met een gezonde woning- en arbeidsmarkt en waar de bereikbaarheid en leefbaarheid op orde is. Daarom werken de provincies en de regiogemeenten nauw samen aan een Ontwikkelbeeld voor de periode 2030-2040 om op basis hiervan afspraken te maken over de te ontwikkelen woon- en werklocaties, bereikbaarheid, het meegroeien van groen (natuur, recreatie, landbouw) en de inpassing van de duurzaamheidsopgaven.

Aan de raad,

Gevraagde beslissing:

1. Het Ontwikkelbeeld 2030-2040 Regio Amersfoort (pijlars, strategie en agendering uitwerking) vast te stellen als basis voor de verdere samenwerking met de partners (rijk, regio's en provincies) op het gebied van verstedelijking, economie, bereikbaarheid, groen en leefbaarheid.
2. Het Ontwikkelbeeld 2030-2040 Regio Amersfoort door te vertalen in het eigen lokale omgevingsbeleid.
3. Het college te verzoeken de uitvoeringsagenda van het Ontwikkelbeeld met partners op te pakken en daarbij aandacht te besteden aan prioritering, integraliteit, planning, financiële dekking en inhoud, en de raad hierover te informeren en waar nodig najaar 2022 aanvullende voorstellen voor te leggen.

1. Inleiding

Regio Amersfoort en Provincie Utrecht hebben samen het initiatief genomen om een verstedelijkingsstrategie te ontwikkelen voor de periode 2030-2040 om de groei van Regio Amersfoort voor wonen, werken, bereikbaarheid en landschap in goede banen te leiden. De integrale verstedelijkingsstrategie is het vervolg op de Regionale Ruimtelijke Visie en heeft ook tot doel om de positionering van Regio Amersfoort in nationale context duidelijk te maken.

In diverse stappen is gewerkt aan deze verstedelijkingsstrategie met als resultaat bijgevoegd Ontwikkelbeeld. De strategie loopt parallel aan en is afgestemd met de verstedelijkingsstrategie Groene Metropool (Arnhem-Nijmegen-Foodvalley) en hangt nauw samen met Metropoolregio's Utrecht en Amsterdam. In die diverse stappen bent u voortdurend meegenomen, zowel informierend, als consulterend (mei 2021) als ook besluitvormend (december 2020).

Korte inhoud

In de strategie voor de periode 2030-2040 staan focusgebieden centraal. Gebieden waar binnen maximaal 10 minuten fietsen van bestaande stations wonen, werken en hoogwaardige openbare ruimte samenkomen. Plekken van ontmoeting en interactie tussen denkers en doeners. Onlosmakelijk deel van de strategie is bouwen voor vitaliteit en een sterke verbinding en inzet op versterking van het omliggende landschap waar ook veel ruimtelijke opgaven spelen. In de strategie wordt op regionaal niveau uitgegaan van 130% van de behoefte om planuitval op te kunnen vangen.

Scenario's

Fase 2 is gestart met de opstelling van vier theoretische scenario's aan de hand van de in fase 1 vastgestelde leidende ruimtelijke inrichtingsprincipes. Met het afwegingskader zijn vier scenario's beoordeeld en doorerekend aan de hand van deze ruimtelijke inrichtingsprincipes.

Gezamenlijke pijlers

Met de opgedane inzichten uit de stappen met de scenario's en het afwegingskader is een zestal pijlers met betrekking tot verstedelijking opgesteld:

1. Robuust maken unieke landschappelijke structuren voor de leefkwaliteit;
2. Combineren en prioriteren van ruimtevragers in buitengebied om lokale vitaliteit te waarborgen;
3. Wonen en werken in focusgebieden rondom bestaande knopen;
4. Aanjagen nationale betekenis van regio met unieke economische ecosystemen;
5. Inzetten op gezonde mobiliteit als volwaardig keuzealternatief;
6. Integraal aanpakken bereikbaarheid op multimodale corridors.

Ontwikkelbeeld 2030-2040

Daarmee is het gezamenlijke perspectief en de kern van de visie voor de periode 2030-2040 gezet:

Regio Amersfoort Centraal!

Een perspectief waarin de kracht van het landschap centraal staat als drager voor vitaliteit en het katalyserende effect van nabijheid van wonen en werken wordt ingezet om de regio te verankeren in het hart van het Stedelijk Netwerk Nederland.

Om de strategie adaptief en robuust te maken zijn er mogelijkheden om doorgroei te accommoderen en planuitval op te vangen door een hogere ambitie in focusgebieden, inzet op nieuwe HOV knopen of meer bouwen bij de (kernen van) andere gemeenten om de vitaliteit hiervan te borgen.

NB: in de meegestuurdte versie van 2 september van het Ontwikkelbeeld staat Barneveld op de kaart op pagina 43 benoemd als groene poort met een scheg richting Stroe. Dit wordt geschrapt in de aanpassingsronde van dit document na afloop van de behandeling in alle betrokken colleges, omdat dit verder gaat dan onze inbreng, waarin wij de groene buffer tussen Barneveld en Harselaar hebben benoemd en een begrip als Groene Poort als toegang naar Veluwe eerder een koppeling ziet met onze inzet voor een station in Stroe.

2. Door de raad gestelde kaders

Als kaders voor de Regionale Ruimtelijke Verkenning gelden de Strategische Visie Barneveld 2030 en in de juli vastgestelde Hoofdlijnennotitie Koers Barneveld 2040.

3. Effect/Meetbare doelstellingen

a) Meetbaar effect:

Veel ontwikkelingen zijn al in gang gezet voor de periode tot 2030 en vinden hun uitwerking in regionaal programmeren wonen en werken, de woondeal en de lokale omgevingsvisies. Met het Ontwikkelbeeld wordt beoogd de koers voor de periode na 2030 nader te bepalen, hetgeen ook kan leiden tot bijstelling van keuzes in de periode tot 2030 (no-regret maatregelen met het oog op lange termijn ontwikkelingen). Dit vindt zijn plek in de samen te prioriteren uitvoeringsagenda. Parallel en complementair aan deze uitvoeringsagenda komt dit tot uitdrukking met de invulling van de omgevingsvisies van de regiogemeenten. Met het Ontwikkelbeeld gaan regiogemeenten en provincie hun samenwerking verder intensiveren en via uitvoeringsprogramma's samen aan de slag.

b) Maatschappelijk effect:

Het Ontwikkelbeeld regio Amersfoort 2030-2040 levert een perspectief op voor de verdere ruimtelijke ontwikkeling van de Amersfoortse regio op het gebied van wonen, werken, bereikbaarheid, leefbaarheid en landschap tot 2040, mede in relatie tot de positie van Regio Amersfoort in nationale context. Uiteindelijk is dit Ontwikkelbeeld ook een gezamenlijke richting die zorgt voor een eenduidig geluid uit de regio Amersfoort voor de koers op hoofdlijnen ten aanzien van toekomstige groei, zodat we gehoord worden door het Rijk en op die manier meer kansen kunnen krijgen en pakken voor de gehele regio. Met deze gezamenlijke richting staan we op de agenda van het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO MIRT).

4a. Argumenten

1.1 Met het Ontwikkelbeeld wordt de basis gelegd

Bij de start van het proces zijn twee doelen geformuleerd, namelijk een gezamenlijke visie op de regionale ruimtelijke ontwikkeling en de externe positionering van de regio. Met vaststelling van het Ontwikkelbeeld leggen we de basis voor beide neer.

1.2 Het Ontwikkelbeeld kan alleen samen worden uitgevoerd

We willen een aantrekkelijke leefomgeving creëren door de randvoorwaarden te stellen voor het faciliteren van de groei voor wonen en werken. Daarbij hoort het maken van integrale keuzes. Een aantal opgaven overstijgt gemeente- en regiogrenzen. Andere opgaven krijgen alleen het juist gewicht door agenda's te

bundelen. Samenwerking met partners is daarom noodzakelijk voor een aantal opgaven, zowel ruimtelijk als financieel. Hiermee wordt de impact van deze ingrepen en investeringen vergroot.

1.3 Het Ontwikkelbeeld bekrachtigt de meerjarige strategische samenwerking

Met het vaststellen van dit Ontwikkelbeeld weten wij ons verzekerd van steun en partnerschap in grote ruimtelijk keuzes, ingrepen en investeringen. Voor Rijk-regio overleggen hebben we een breed gedragen en vastgesteld verstedelijkingsperspectief nodig.

2.1 Dit sluit aan op de uitgangspunten zoals opgenomen in Strategische Visie Barneveld 2030 en de Hoofdpijnennotitie Koers Barneveld 2040

Op 7 juli 2021 heeft u de Hoofdpijnennotitie vastgesteld, waarbij besloten is de zeven uitgangspunten van deze notitie leidend te laten zijn voor de inzet van Barneveld in de verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen & Foodvalley en het Ontwikkelbeeld Amersfoort. De inrichtingsprincipes en de pijlers uit het Ontwikkelbeeld verhouden zich op goede wijze met bovengenoemde uitgangspunten.

2.2 Het lokale omgevingsbeleid is leidend voor uiteindelijke locatieontwikkeling

Met het vaststellen van het Ontwikkelbeeld worden de ruimtelijke inrichtingsprincipes uit fase 1, de strategie en de zes pijlers het vertrekpunt voor lokale keuzes. Het abstractieniveau van het Ontwikkelbeeld vraagt een vertaalslag naar lokale invulling van de opgaven. Met de inrichtingsprincipes en de pijlers van het Ontwikkelbeeld hebben we een kwalitatief hoogwaardige en toekomstbestendige koers geschetst die we kunnen doorvertalen naar het lokale omgevingsbeleid.

3.1 Het vaststellen van het Ontwikkelbeeld is het vertrekpunt voor de uitvoeringsagenda

Op het gebied van eigenheid, vitaliteit en bereikbaarheid is veel nog onduidelijk, moet ervaring worden opgedaan met regionaal programmeren wonen en werken en moet er nog veel onderzocht worden. In de uitvoeringsagenda wordt dit nader uitgewerkt in prioritering, planning en inhoud.

3.2 Het Ontwikkelbeeld heeft een concretisering nodig

De strategieën en ambities van het Ontwikkelbeeld hebben een concretiseringsslag nodig waarbij de opgave centraal moet staan. Die opgave bepaalt ook welke partijen op welke niveaus de handen ineen moeten slaan. Voor de corridorstudie is Rijk-regio samenwerking noodzakelijk, terwijl de verdere uitwerking van een programma als Groen Groeit Mee op een ander schaalniveau kan lopen.

3.3 Een uitvoeringsagenda geeft duidelijkheid

Met een heldere en ambitieuze agenda voor de toekomst maken we niet alleen voor medeoverheden inzichtelijk wat we gaan doen en op welke wijze, we schetsen ook vergezichten voor partijen die kunnen investeren in onze regio. Of dat nou in bereikbaarheid, wonen, werken of groen is.

4b. Tegenargumenten/kanttekeningen

1.1 Het besluit bindt gemeenten individueel en collectief

Met het vaststellen van het Ontwikkelbeeld gaat de gemeente een verbinding aan met haar partners in de regio en committeert zij zich in haar ruimtelijke beleid om binnen haar gemeente de regionale opgave te realiseren. Gemeenten kunnen elkaar ook aanspreken op de realisatie van de opgaven. Tegenover deze verplichting staat de meerwaarde van een eensgezinde krachtige regio in het hart van het Stedelijk Netwerk Nederland, waardoor samenwerking met het Rijk mogelijk is.

2.1 Vertaling in het lokale omgevingsbeleid vereist mogelijk aanpassing van reeds vastgestelde kaders

Door de vertaling naar het eigen omgevingsbeleid worden de pijlers ook lokaal leidend. Doordat wij en met ons de meeste gemeenten actief zijn met het opstellen van hun nieuwe omgevingsbeleid (of actualisatie in de komende periode) is het echter goed mogelijk deze pijlers te incorporeren en volgt een nadere afweging indien de situatie daartoe aanleiding geeft.

3.1 Met het Ontwikkelbeeld is nog niet alles duidelijk

Het Ontwikkelbeeld kent nog veel afhankelijkheden. Buiten de focusgebieden zal de komende jaren bezien moeten worden of de koersverandering overal lukt. Op het gebied van vitaliteit zal daar in het uitvoeringsprogramma in combinatie met het regionaal programmeren van wonen en werken invulling aan worden gegeven.

5. Alternatieve scenario's

De samenwerking met alle partners in deze verstedelijkingsstrategie maakt het mogelijk meer aandacht te vragen en te krijgen voor de ruimtelijke opgaven en wensen rondom woningbouw en leefomgeving met een gezamenlijke agenda. Het alternatief bestaat uit veel verschillende losse afspraken en trajecten. Hierbij bestaat het risico dat er weinig samenhang bestaat tussen sectorale onderwerpen of tussen gelijkwaardige

gebieden, mogelijk ontstaan er zelfs concurrerende belangen. Tegelijkertijd zijn individuele (lokale) belangen en vraagstukken in hun aanvragen kwetsbaarder door het ontbreken van massa en uniformiteit. Een verstedelijkingsstrategie is inmiddels een vaste vorm voor integrale rijk-regio samenwerking. Juist op deze manier wordt het mogelijk een samenhangende en kansrijke ruimtelijke agenda in te vullen met alle overheidspartners. Bovendien heeft de verstedelijking zodanig impact die gemeentegrenzen overschrijdt; we moeten het samen doen.

6. Proces

Vervolg/besluitvormingsproces (inclusief participatie):

Het Ontwikkelbeeld 2030-2040 kent een hoog abstractieniveau dat verder weg staat van de individuele burger. In de participatie is een eerste stap gezet om inwoners te betrekken bij de gesprekken over de ontwikkeling van wonen, werken en andere vormen van ruimtegebruik. Er is gestart met het afnemen van een online enquête onder de inwoners van de Regio Amersfoort. Inwoners zijn ook in de online enquête bevraagd op de verschillende waarden en functies die zij belangrijk vinden voor de toekomst van Regio Amersfoort. De uitkomsten van de online enquête (zie bijlage) zijn niet representatief voor wat DE inwoner van Regio Amersfoort vindt. Het geeft wel een indruk van hoe verschillende inwonersgroepen denken over wat belangrijk is voor het Ontwikkelbeeld.

Het resultaat van de enquête is een eerste beeld van wat inwoners hoog waarderen wanneer er keuzes gemaakt worden rond wonen, werken, mobiliteit, klimaat, energie en natuur. Uit de enquête komen ook de belangrijkste pijnpunten voor inwoners naar voren.

De opbrengst van de online enquête wordt gebruikt als basis voor de verdere uitwerking van het Ontwikkelbeeld naar de verschillende uitvoeringsprogramma's die hieronder vallen en de verdere participatie die plaats gaat vinden binnen de uitvoeringsprogramma's.

Met de regionale stakeholders VNO-NCW (namens bedrijvenkringen), de SWEV (namens woningcorporaties), NMU (namens natuur- en milieuorganisaties) en LTO (namens de landbouwsector) is gesproken over de urgentie en opgaven, de scenario's, het Ontwikkelbeeld en de strategie. De inbreng van deze partijen is, waar mogelijk, verwerkt in de definitieve versie van het Ontwikkelbeeld. Naast deze stakeholders zijn partijen als NS, ProRail, ministeries van BZK, EZK en I&W, Rijkswaterstaat en Waterschap Vallei & Veluwe betrokken en hebben deze gereageerd op het concept Ontwikkelbeeld.

Vervolgstappen/planning/uitvoering:

Na vaststelling van het Ontwikkelbeeld wordt de verstedelijkingsstrategie bekrachtigd in het BO-MIRT (eind november 2021). Na het BO-MIRT wordt invulling gegeven aan de uitvoeringsagenda bij het Ontwikkelbeeld. Over de prioritering, planning, financiën en inhoud van de uitwerkingsagenda wordt u najaar 2022 geïnformeerd.

Zoals eerder aangegeven zijn veel ontwikkelingen al in gang gezet voor de periode tot 2030, zoals de uitvoering van de Woondeal. Voor de gemeenten Nijkerk en Barneveld geldt dat de wezenlijke elementen uit het Ontwikkelbeeld worden afgestemd met de principes uit de Verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen & Foodvalley en de inhoud van de Regionale Ruimtelijke Verkenning, wat samenkomt in de op te stellen Gebiedsuitwerking Foodvalley Noord.

Communicatie

De communicatie over de besluitvorming op het Ontwikkelbeeld in de betrokken gemeenten en provincies wordt centraal vanuit de Regio opgepakt.

Evaluatie/controle:

De komende tijd wordt uw raad op diverse manieren meegenomen in het vervolg van het Ontwikkelbeeld. Ook in de reguliere P&C-cyclus wordt uw raad geïnformeerd over de voortgang.

7. Financiële gevolgen

Dit voorstel heeft geen financiële consequenties. De kosten van het vervolgtraject in de uitvoeringsagenda worden nader in beeld gebracht. De uit te voeren onderzoeken worden gedragen door Bureau Regio Amersfoort en de Provincie Utrecht.

De samenwerking na vaststelling van het Ontwikkelbeeld zal leiden tot gerichte en gezamenlijk afgewogen onderzoeken, investeringen en ontwikkelingen bijvoorbeeld in mobiliteitsoplossingen en ontwikkellocaties, en wordt verder uitgewerkt en besproken bij de uitvoeringsagenda. Eventuele dekkingsvraagstukken keren op dat moment terug voor besluitvorming in colleges en raden.

8. Risico's

Het Ontwikkelbeeld wordt aan alle gemeenteraden in Regio Amersfoort en Provinciale Staten van Utrecht ter vaststelling voorgelegd. Door dat brede speelveld spelen meerdere, soms tegenstijdige, belangen om rekening mee te houden. Dat vraagt om nadere gezamenlijke uitwerking en een houding waarbij partijen met behoud van democratische legitimiteit gevraagd wordt om de gezamenlijk opgave centraal te stellen, én het gezamenlijke belang centraal te stellen. De positie van de gemeenten Barneveld en Nijkerk is daarin een bijzondere omdat deze gemeenten niet op alle onderdelen meedoen, omdat daarvoor de afspraken binnen de Foodvalleyverband primair leidend zijn, bijvoorbeeld afspraken ten aanzien van programmering.

Burgemeester en wethouders van Barneveld,	
de secretaris,	de burgemeester,
W. Wieringa	J.J. Luteijn

Bijlagen:

- Ontwikkelbeeld Regio Amersfoort 2030-2040, versie 2 september 2021
- Resultaten enquête Ontwikkelbeeld d.d. 28 juni 2021